

WOORDENLIJST

Sproeier (of spuitopening): afvoersysteem van een vertragende constructie om het debiet van een vloeistof onder druk te vertragen en te regelen. Ook debietvertrager genoemd.

Stroomgebied (effectief): een stroomgebied is een gebied afgebakend door waterscheidingen, waarbinnen al het neerslagwater eenzelfde afvoer heeft (volgens de onderdelen van het hydrografisch netwerk). Waterscheidingen worden vaak verwarmd met kamlijnen. Elk stroomgebied is onderverdeeld in een aantal elementaire bekkens (soms "deelstroomgebieden" genoemd) die overeenkomen met de voedingsoppervlakte van de zijtakken die zich in het gekozen element van het hydrografisch netwerk storten. Een stroomgebied wordt effectief genoemd als er parallelle afwateringskanalen bestaan (dit is het geval voor het oppervlaktewaternet en het rioleringsnet die elk een deel van het afvloeiend hemelwater afvoeren) en alleen de oppervlakte die verbonden is aan slechts één van de netwerken wordt beschouwd. De Kaderordonnantie Water definieert het deelstroomgebied als "het gebied vanwaar al het oppervlaktewater een reeks stromen, rivieren en eventueel meren volgt, tot een bepaald punt in een waterloop (gewoonlijk een meer of een samenvloeiing van rivieren)".

Stormbekken: of retentiebekken: kunstwerk voor de opvang van het teveel aan regenwater en afvloeiend hemelwater gegenereerd door de verstedelijking of de aanleg van een site op basis van een geregeld afvoerdebiet naar een afvoerpunt. Dit afvoerpunt kan het rioleringsnet, het oppervlaktewaternet of een infiltratiesysteem zijn. Deze stormbekkens moeten het regenwater spreiden en nivelleren. Er bestaan verschillende soorten:

- Het droogbekken in open lucht,
- Het ondergronds bekken (ondergronds kunstwerk voor de opslag van water dat volledig leegloopt na de regenepisode),
- Het waterbekken (permanente waterschijf die het hemel- en afvloeiwatervatert opslaat dat wordt opgevangen tijdens regenepisodes).

Kistdam: dam om het water tijdelijk op te houden.

Waterloop: kanaal om het water naar het rad van een molen te leiden.

Leefmilieu Brussel: gewestelijk bestuur van het milieu. Op vlak van het water houdt het zich vooral bezig met het beheer van de niet-bevaarbare waterlopen 1e en 2e categorie en van een veertigtal gewestelijke vijvers, met de coördinatie van de uitvoering van een samenhangend waterbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met de afgifte van milieuvergunningen (voorwaarden voor lozing in de riolering (industriële afvalwater) of oppervlaktewater, voorwaarden voor grondwaterwinning, ...), met milieu-overtredingen, met de opvolging van de kwaliteit van waterlopen, vijvers en grondwater, alsook met de kwantitatieve opvolging ervan, enz.

Infofiches:

Projecten voor het Blauw Netwerk en het Regennetwerk

Roostervloer: traliewerk of geheel van rondhout dat als vloerplaat dient en de doorgang vergemakkelijkt, in het bijzonder in vochtige gebieden.

Koustechniek: deze techniek bestaat erin de binnenleiding te herstellen door een "kous" te plaatsen die bekleed is met een product dat verhardt en een nieuwe leiding zal vormen, waardoor de volledige rijbaan niet opgebroken moet worden.

Collector: hoofdleiding van het rioleringsnet.

Gemeentelijke Watercoördinatie: de Watercoördinatie werd in april 2014 officieel gemaakt door het college van burgemeester en schepenen en groepeert technici van gemeentediensten die betrokken zijn in het waterdomein (Milieu, Wegen, Werken, Stedenbouw, Aanplantingen (Groendienst), Gemeentegebouwen, ...). De opdrachten van deze transversale coördinatie worden bepaald door de doelstellingen voor het waterbeheer op het gemeentelijk grondgebied van Ukkel, die goedgekeurd werden door het college (beschikbaar op www.ukkel.be). Het hoofddoel bestaat erin door een goede coördinatie voordeel te halen uit de specialiteit van elke technicus die zich met waterbeheer bezighoudt en uit de contacten met de andere overheden en semi-overheidsinstellingen belast met water. Ze heeft er meer bepaald voor gezorgd dat verschillende projecten in verband met het blauw netwerk en het regennetwerk in Ukkel het levenslicht zagen.

Ecologische corridor: duidt een of meerdere omgevingen aan die functioneel verschillende habitats van een soort, populatie, metapopulatie, groep soorten of metagemeenschap (woonmilieus) met elkaar verbinden.

Duurzame ontwikkeling: ontwikkeling die voldoet aan de noden van het nu zonder het vermogen van de volgende generaties te belemmeren om in hun eigen behoeften te voorzien. Een project is "duurzaam" wanneer het zowel ecologische, sociale als milieukundige belangen verdedigt.

Overstort of stormoverlaat: een overstort is een kunstwerk dat deel uitmaakt van het waterafvoernetwerk van agglomeraties met een gemengd stelsel. Het is de "overloop" van het rioleringsnet waarlangs een deel van het afvalwater in het natuurlijke milieu of in een retentiebekken vloeit, zonder langs het waterzuiveringsstation te gaan. Dit vermindert het risico op opstuwning in het rioleringsnet.

Infiltratievoorziening: technieken voor de aanleg of werkstuk(ken) om het regenwater of het afvoerwater te verspreiden en daarna te laten infiltreren in de bodem vanaf het oppervlak, en dit op het perceel. De aangeplante infiltratievoorzieningen laten ook een zekere waterafvoer door evapotranspiratie toe (wateroverdracht in de atmosfeer waarbij het verlies van waterdamp door planten en de verdamping van grondwater gecombineerd worden). Deze voorzieningen kunnen een greppel zijn, een infiltratiebekken, een infiltratiemassief, een infiltratiesleuf, een draineergoot, een regentuin, ... Al deze voorzieningen kunnen ook onderling gecombineerd worden.

Beheersysteem (van regenwater): inrichting(en) of werkstuk(ken) die uit een of meer eenheden kunnen bestaan waarmee zoveel mogelijk regenwater op het perceel vastgehouden kan worden. Het

kan uiteenlopende vormen aannemen die onderling gecombineerd kunnen worden: regenwatertank, wateroppervlakken met wisselend waterpeil, greppel, infiltratiebekken, infiltratiegeul, regentuin, vertragingssysteem, ...

Dolomiet: dolomiet is een gebroken kalksteen, gestabiliseerd met cement en gebruikt als wegverharding. Dolomiet brengt vaak problemen met zich mee, doordat het de bodem ondoordringbaar maakt en wegspoelt bij regenval. Op middellange en lange termijn kan het ook de leidingen verstoppen en de pH-waarde van de bodem veranderen.

Draineerbuis: ondergrondse buis waarin gaten geboord kunnen worden om overtollig water op te vangen en te lozen.

Oppervlaktewater: geheel van waterlopen, beken, vijvers en waterplassen die samen het hydrografisch netwerk vormen.

Afvalwater: of "stedelijk afvalwater", is het water dat vuil is geworden door menselijke activiteit, na het gebruik ervan voor huishoudelijke of industriële doeleinden.

Ecologische voetafdruk: milieu-impact van elk individu of elke groep mensen. De berekeningseenheid is de hectare (of 10.000 m²), waarmee de oppervlakte van de planeet wordt gemeten die "gebruikt" wordt om de goederen te produceren die wij consumeren en om ons afval te absorberen.

Endemisch (soort): wat enkel in dit gebied spontaan voorkomt.

Eutrofiëring: verrijking van het oppervlaktewater (waterlopen en vijvers) met nutriënten, voornamelijk fosfor- en stikstofsamenstellingen, wat tot gevolg heeft dat planten overmatig gaan groeien.

Passende beoordeling Natura 2000: de projecten in een Natura 2000-gebied (of bufferzone van 60 meter) moeten een Passende Effectenbeoordeling ondergaan door een erkend studie bureau om te controleren of het project geen schade berokkent aan de biodiversiteit van het terrein en de instandhoudingsdoelstellingen die bepaald werden voor het terrein niet in het gedrang brengt.

Takkenbos: geheel van hout, bundel rechtopstaande, samengebonden takken.

Fluoresceïne: fluoresceïne, waarvan de kleur zelfs in lichte dosis zichtbaar is, wordt gebruikt om ondergrondse waterlopen, bronnen en lekken te traceren, om testen uit te voeren op het afvalwaternetwerk, om de loop van slecht gekende netwerken opnieuw te vinden, om de omkering van afvalwater- en regenwaternetwerken te identificeren, enz. Deze niet-destructieve techniek bestaat erin een tracerende kleurstof in de leidingen aan te brengen om lekken precies te lokaliseren. Deze stof is niet giftig en onschadelijk voor het milieu.

Schanskorf: een schanskorf is in de civiele bouwkunde een kast, vaak uit stevige gevlochten ijzeren draden en gevuld met stenen, die gebruikt wordt bij openbare werken en in de bouwsector om respectievelijk steunmuren en kunstmatige niet-waterdichte oevers te bouwen of een blote gevel of stedelijke inrichtingen te versieren.

Regentuin: groene ruimte die verschillende systemen esthetisch of landschappelijk combineert, die het regenwater (en het afvloeiend water) uit de omgeving opvangen, tijdelijk overstroomd kunnen worden (vertragen) en insijpeling mogelijk maken, en die bijdraagt aan een beter regenwaterbeheer in de stad.

Winterbedding: de tijdelijk door de buiten hun oevers tredende wateren ingenomen ruimte die gelegen is tussen de zomerbedding en de limiet van de hoogste waterstand die ooit werd opgetekend (synoniem: overstroombare vlakte).

Zomerbedding: elke ruimte die permanent of tijdelijk door een waterloop wordt ingenomen. Deze ruimte is afgebakend door de ruimte tussen de oevers.

Malie: weg beplant met bomen, vaak voorbehouden voor voetgangers, met over het algemeen in het midden een grasperk met aan beide kanten een voetgangersweg. Deze term is afkomstig van het "maliespel" (voorloper van golf en croquet), dat beoefend werd op de openbare weg.

Blauw netwerk: deze notie omvat het hele hydrografisch netwerk.

Regennetwerk: alle voorzieningen die bijdragen aan het herstel van de natuurlijke watercyclus (en/of de functionaliteiten ervan) stroomopwaarts van het natuurlijk hydrografisch netwerk. De inrichtingen die het voorwerp zullen uitmaken van dat Regennetwerk passen de principes toe van het regenwaterbeheer "aan de bron", ze beogen de integratie van deze behandeling in het natuurlijk milieu of in de bouwwerken, zowel in openbare ruimtes (wegen, pleinen, speelpleinen, parken, ...) als in privédomeinen (gebouw, perceel).

Medioliterale zone: het hoogteverschil tussen een hoogwatertij en een laagwatertij.

Monnik: beheersysteem van het waterniveau waardoor bijvoorbeeld water uit de waterschijf in de diepte genomen kan worden en de lediging ervan gecontroleerd kan worden door het opeenvolgend wegnemen van planken.

Beschermde monumenten en landschappen: termen die wijzen op onroerende goederen "met een patrimoniaal belang" die beschermd zijn door een beschermingsbesluit, gereguleerd door de Brusselse ordonnantie inzake het behoud van het onroerende erfgoed. Het goed kan beschermd worden als terrein ("werk van de natuur of van de mens [...] met geen of gedeeltelijke bebouwing en dat een ruimtelijke samenhang vertoont") of als monument ("elk merkwaardig werk", zoals kerken, kastelen, ...) (Monumenten en Landschappen, 2013).

Het terrein van de Kauwberg bijvoorbeeld is geklasseerd als semi-natuurgebied. Het Papenkasteel, gebouwd in 1625 in renaissancestijl, en de omgeving ervan zijn geklasseerd als monument en als landschap wegens hun artistieke en historische waarde.

Natura 2000-gebied: beschermde bedding die bedreigde fauna en flora herbergt of een zeldzaam wordende habitat vormt, opgenomen in de Europese richtlijnen "Vogels" en "Habitats". Alle Natura 2000-gebieden van de Europese landen vormen een uitgebreid beschermingsnetwerk om het uitsterven van soorten te beperken en de biodiversiteit te stimuleren. De ordonnantie betreffende het natuurbehoud van maart 2012 voorziet een bufferzone van 60 meter (vrijwaringsperimeter) rond de Natura 2000-gebieden. In 2003 werden 3 gebieden aangewezen als "Speciale beschermingszone" (SBZ) in het kader van de richtlijn "Habitats" in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarvan 2 volledig of deels gelegen op het grondgebied van Ukkel:

- SBZ I: het Zoniënwoud met bosrand, aangrenzende bosgebieden en de Woluwevallei (2077 ha): complex "Zoniënwoud - Woluwevallei"
- SBZ II: bosgebieden en open gebieden in het zuiden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (140 ha): complex "Verrewinkel - Kinsendael"

Het terrein van de Kauwberg bijvoorbeeld ligt in Natura 2000-gebied, want er bevinden zich bedreigde habitats, zoals dotterbloemgraslanden, voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, wilgenbossen, enz. Het domein Papenkasteel en het Kinsendaelreservaat herbergen op hun beurt bepaalde bedreigde habitats, zoals alluviaal bos subtype vogelkers-essenbos, en ze bieden onderdak aan bedreigde vogel- en zoogdiersoorten (bv. de kleine bonte specht en de vale vleermuis).

Geul: brede en ondiepe depressie in de bodem, langgerekt, met zacht hellende oevers die tijdelijk onder water kunnen komen te staan. Deze alternatieve techniek om regenwater te beheren dient voor de opvang, de opslag, de afwatering, de afvoer en/of de infiltratie van regenwater. Het water wordt er door middel van leidingen of rechtstreeks door afvloeiing over de aangrenzende oppervlakken naar vervoerd.

"Kunstwerk": elk bouwwerk dat nodig is om een verkeers- of transportweg aan te leggen, alsook elk beschermingsmiddel tegen de werking van de aarde of van het water, evenals elk hydraulisch beheersysteem van waterlopen en vijvers.

Verkavelingsvergunning: onder verkavelen verstaan we het feit dat een terrein verdeeld wordt in een of meerdere percelen om minstens een van deze percelen te "verkopen" voor de bouw van een woning. De aanvragen tot wijziging van verkavelingsvergunningen worden gericht aan de gemeente waarin het perceel zich bevindt. De verkavelingsvergunningen bevatten onder andere de gedetailleerde bestemming van de verschillende gebieden, de voorschriften met betrekking tot de inplanting en de omvang van de bouwwerken, de voorschriften met betrekking tot de esthetische aard van de bouwwerken en hun omgeving (materiaal, kleur, enz.), de afmetingen en de geschatte oppervlakte van de verschillende percelen, enz.

Stedenbouwkundige vergunning: een stedenbouwkundige vergunning is een toestemming verleend door de administratieve instantie (de gemeente of het gewest in bepaalde gevallen) die toestaat handelingen of werken uit te voeren tijdens de geldigheidsduur ervan, zoals de bouw, renovatie of verbouwing van een gebouw, het kappen van een hoogstamboom, de aanzienlijke wijziging van het

bodemreliëf, de aanleg van een weg, ... De vergunning moet aangevraagd worden overeenkomstig de wettelijke procedures en verkregen zijn voordat de handelingen of werken uitgevoerd worden.

[Meer info](#)

Koker: in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt het woord koker gebruikt voor een ondergrondse tunnel (civieltechnisch werk) voor overwelving van een waterloop. De best gekende is de koker van de Zenne, ook "overwelving van de Zenne" genoemd. Doordat het hydrografisch netwerk het rioleringsnetwerk deels overlapt, zitten sommige kokers in een collector.

Invasieve uitheemse planten: niet-inheemse plant die vrijwillig (voor de aanleg van een tuin bijvoorbeeld) of toevallig geïmporteerd werd (zaden getransporteerd via schoenzolen bijvoorbeeld), die zich aangepast heeft aan het lokale klimaat en het vermogen ontwikkeld heeft om zich snel voort te planten, het milieu te koloniseren, of het soms zelfs te wijzigen (wijzigingen in de chemische samenstelling van de bodem). Deze plant belemmert zo de normale groei van lokale planten en vormt dus een bedreiging voor de lokale ecosystemen. De strijd tegen invasieve planten is een belangrijke uitdaging in de bescherming van de biodiversiteit. Het verwijderen van planten kost de samenleving veel geld. Iedereen kan echter zijn steentje bijdragen in zijn tuin door geen invasieve planten te importeren en de voorkeur te geven aan alternatieve lokale planten (zie de website van AlterIAS). Planten zoals de [Japanse duizendknoop \(*Fallopia japonica*\)](#) of de [reuzenberenklauw \(*Heracleum mantegazzianum*\)](#) zijn hier twee voorbeelden van.

BBP - Bijzonder Bestemmingsplan: deze BBP's bepalen de voornaamste stedenbouwkundige regels die de door de plannen betrokken wijken regelen. Via deze [link](#) kunt u de kaarten met de grafische voorschriften raadplegen, maar ook de teksten met de voorschriften van de Bijzondere Bestemmingsplannen (BBP) die van kracht zijn op het grondgebied van de gemeente Ukkel.

GBP - Gewestelijk Bestemmingsplan: het GBP bepaalt aan de hand van kaarten en schriftelijke voorschriften wat toegestaan en wat verboden is (bestemming van gebouwen en terreinen) in het volledige Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het is een juridisch hulpmiddel voor complexe planning, dat de aandacht van alle burgers verdient. Elke burger kan een exemplaar verkrijgen bij de gewestelijke dienst Stedenbouw (CCN - Vooruitgangstraat 80, 1030 Brussel) of kan het raadplegen bij de gemeentelijke dienst Stedenbouw of op [internet](#). [Meer info](#)

Infiltratieput: verticaal in de bodem gegraven werkstuk dat alleen regenwater opvangt, waardoor het regenwater in de diepere bodemlagen kan insijpelen.

Groene wandeling: deze wandeling voor voetgangers en fietsers werd gecreëerd door Leefmilieu Brussel, is 60 km lang en loopt door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze is opgedeeld in 7 delen en loopt door de parken die het groen netwerk van het gewest vormen. [Meer info](#)

Zinkput: verticaal in de bodem gegraven werkstuk voor gezuiverd huishoudelijk water, waardoor dat water kan insijpelen in de diepere bodemlagen of rechtstreeks in de watervoerende laag. Dit systeem heeft een verhoogd risico op vervuiling van de watervoerende laag als het niveau van deze laag dicht bij de bodem van de zinkput ligt.

Fyto-waterzuivering: zuivering door planten.

Effectenrapport (of effectenstudie): sommige vergunningsaanvragen moeten onderworpen worden aan een milieueffectenbeoordeling die naargelang het project de vorm aanneemt van een rapport of van een meer gedetailleerde studie. Deze documenten geven informatie over de positieve en negatieve effecten van het project op het milieu en stellen oplossingen voor om de eventuele hinder ervan te beperken.

Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening betreffende het waterbeheer (GSV Water): de GSV Water is uniek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en legt voorwaarden op inzake het regenwaterbeheer voor bepaalde stedenbouwkundige projecten. De verordening is het resultaat van een nauwe transversale samenwerking tussen verschillende gemeentediensten binnen de Watercoördinatie en bevordert het hergebruik van het regenwater voor huishoudelijk gebruik en de infiltratie ervan op het perceel via landschappelijke beheersystemen die de biodiversiteit ten goede komen. Indien dit laatste niet mogelijk is, wordt het regenwater tijdelijk opgeslagen en daarna met een beperkt debiet in het blauw netwerk geloosd, of in laatste instantie in de riolering. Dankzij deze GSV kan de overbelasting van de riolering bij onweer aangepakt worden. Bovendien draagt ze bij aan de strijd tegen overstromingen. Ze omvat eveneens een deel met betrekking tot het beheer van het afvalwater, met de verplichting het aan te sluiten op de riolering en beschermingsmaatregelen te treffen tegen het lozen van afvalwater in het milieu. Er is een pedagogische gids opgesteld om de burgers te informeren en om ze op weg te helpen bij het beheer van het regen- en afvalwater. De verordening is van kracht sinds 28 november 2016.

Réseau Nature: netwerk dat alle openbare of private groene ruimten groepeerd die de natuur in stand houden en beschermen. Al deze grote en kleine terreinen vormen samen een netwerk dat de verspreiding van de biodiversiteit bevordert. Dit initiatief wordt beheerd door de vzw Natagora. De gelabelde terreinen respecteren een charter opgesteld door de vzw.

Beekje: kleine beek of stroom. Het beekje, een biologische corridor voor dier- en plantsoorten, wordt gevoed door waterbronnen en kan opdrogen in geval van droogte. Tijdens regenbuien vertraagt het het wegstromend water en zorgt het ervoor dat het beter kan indringen in de grondwaterspiegel.

GIS - Geografisch Informatiesysteem: informatiesysteem ontworpen om alle soorten ruimtelijke en geografische gegevens te verzamelen, op te slaan, te verwerken, te analyseren, te beheren en weer te geven. De gemeente gebruikt dit systeem meer bepaald om het hydrografisch netwerk en de lopende, geplande of gewenste projecten in kaart te brengen.

Brusselse Maatschappij voor Waterbeheer (BMWB): publiekrechtelijke naamloze vennootschap die meer bepaald belast is met de openbare sanering van het stedelijk afvalwater in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met de exploitatie en het beheer van het waterzuiveringsstation van Brussel-Zuid, met het beheer van bepaalde stormbekkens, met het beheer van een netwerk om het debiet doorlopend te meten (www.flowbru.be) en van een netwerk pluviometers, enz.

Overloop: afvoer door overstroming van het bovenste deel van een kunstwerk (cf. ook "overstort of stormoverlaat").

Richtplan: het richtplan kondigt de grote tendenzen aan voor de inrichting of herinrichting van strategische gebieden met gewestelijk of gemeentelijk belang. Het heeft geen regelgevende kracht en is dus geen vervanger van de bestaande hulpmiddelen, zoals de BBP's. Het levert een totaalvisie voorafgaand aan andere plannen van aanleg en bepaalt een operationeel kader voor de handelingen (voornaamste mogelijkheden voor interventies en vereiste middelen).

Dalweg: een dalweg is de lijn van de diepste punten van een vallei.

Vertraging (van de afvoer): vertraging van de afvoer van regenwater naar een afvoerbuis door gebruik te maken van een combinatie van een vertragingswerkstuk en een systeem om het uitlaatdebiet te controleren (afvoersysteem).

Terp: "lichte verhoging van de aarde, heuveltje". (Larousse, 2004)

Overloop: inrichting om de overtollige vloeistof af te voeren door ze te laten overlopen, in een vat of een recipiënt, als een vooraf bepaald peil is bereikt.

VIVAQUA: de intergewestelijke intercommunale die verantwoordelijk is voor de productie van drinkwater, het geïntegreerd operationeel beheer van de infrastructuur die de distributie van drinkwater en de gemeentelijke vergaring van stedelijk afvalwater verzekert, instaat voor het beheer van bepaalde stormbekkens, enz.

Gebied van culturele, historische en/of esthetische waarde en stadsverfraaiing (GCHEWS): beschermingsgebied afgebakend door het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) wegens de bijzondere kenmerken van het terrein die bewaard moeten blijven.

Het terrein van de Kauwberg bijvoorbeeld ligt in GCHEWS omdat het historisch (voormalige zandgroeve, oude holle wegen, paal met het kruis van Bourgogne die getuigt van de afpaling van het Zoniënwood door Keizer Karel, overblijfselen van de Tweede Wereldoorlog, enz.), esthetisch (zeldzaam coulisselandschap in de stad) en wetenschappelijk belang heeft (ecologische nissen voor zeldzaam geworden planten en rust- en voortplantingsgebied voor dieren).

Wingebied: gebied waar drinkwater voor het openbaar distributienet wordt gewonnen in de vorm van grondwater.